

ارایه یک مدل نظری با استفاده از مولفه های سرمایه اجتماعی برای ایجاد سازمان دانش محور: راهکاری جهت بهبود عملکرد اقتصادی

دکتر علی اکبر امین بیدختی، هیأت علمی دانشگاه سمنان
ماشالله نظری، کارشناس ارشد حوزه معاونت پژوهشی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان

چکیده:

در سال های اخیر اهمیت سرمایه اجتماعی به مثابه یک دارایی نامشهود سازمانی، مورد توجه علاقه مندان مباحث سازمان و مدیریت قرار گرفته است، زیرا تغییرات فراگیر همانند نیازهای فزاینده برای اطلاعات و آموزش، نیازهای ضروری برای نو آوری و خلاقیت، تغییر به سوی طراحی سازمانی مسطح و منعطف و ارتباط تنگاتنگ بین سازمان و شبکه های مشتریان، تامین کنندگان و رقبا ایجاد کرده است که رهبران سازمانها، سرمایه اجتماعی را به عنوان یک شایستگی سازمانی ایجاد کنند.

سرمایه اجتماعی یکی از قابلیت ها و دارائی های مهم سازمانی است که قادر است سازمانها را در خلق و تسهیم دانش مدد رساند. با توجه به نقش مولفه های سرمایه اجتماعی در خلق و تسهیم دانش این مقاله در صدد است تا با ارائه مدلی مشخص نماید که مدیران می توانند با تقویت مولفه های سرمایه اجتماعی در سازمان، آن را به یک سازمان دانش محور تبدیل و از این طریق مولفه های سرمایه اجتماعی سازمانی را نهادینه نمایند، با نهادینه سازی این مولفه ها می توان عملکردهای اقتصادی را بهبود بخشید. با تحقق این مهم با توجه به ارتباط دو طرفه بین سرمایه اجتماعی و بهبود عملکرد اقتصادی، مولفه های سرمایه اجتماعی مورد نظر تحقیق تاثیر پذیرفته و باعث توسعه آنها خواهد شد. با انجام این امر مجددا چرخه ارتباط مولفه های تحقیق بطور مستمر تکرار می شود و سازمانها می توانند یک مزیت رقابتی پایدار برای خود به وجود

آورند.

کلمات کلیدی: اعتماد، مشارکت و همکاری، هویت، سازمان دانش محور، اقتصاد مبتنی بر دانش، فناوری اطلاعات

مقدمه:

سازمانها همواره در پی کسب دانش و استفاده از آن بوده اند. در این رابطه اهمیت دانش کسب شده درون سازمانها بیشتر از دانش محض است. تجربه نشان داده است که مدیران امروزه دو سوم اطلاعات و دانش خود را از طریق گفت و گوهای رو در رو دریافت می کنند و تنها یک سوم از اطلاعات مورد نیاز خود را از طریق مراجعه به نوشته ها و مدارک بدست می آورند. اکثر کارکنان سازمانها در زمان نیاز به نظرات کارشناسی در مورد موضوعی خاص، با کسانی که از تجربه و دانش کافی برخوردار نیستند کمتر مشورت می کنند. دانش، سازمانها را به حرکت در می آورد و به پیش می راند. امروزه نیاز به بهره برداری هر چه بیشتر از دانش در سازمانها برای نیل به ارزش های بالاتر از اهمیت بیشتری در مقایسه با سال های قبل بر خودار گشته است.

با وقوع انقلاب فناوری اطلاعات، جامعه اطلاعاتی و شبکه ای و نیز پیشرفت سریع فناوری برتر از دهه ۱۹۹۰ الگوی رشد اقتصاد جهانی تغییر اساسی کرده است و امروزه دانش به عنوان مهمترین سرمایه محسوب می شود. در اقتصاد مبتنی بر دانش، محصولات و سازمانها بر اساس دانش زندگی می کنند و می میرند، در این میان موفق ترین سازمانها ی آنهایی هستند که از این دارایی ناملموس به نحو بهتر و سریع تری استفاده کنند. مطالعات نشان داده اند که بر خلاف کاهش بازدهی منابع سنتی (مثل پول، زمین، ماشین الات و غیره)، دانش در واقع منبعی برای افزایش عملکرد کسب و کار است. از دیدگاه استراتژیک، امروزه از دانش به منظور خلق و افزایش ارزش سازمانی استفاده می شود. (مشبکی و قلیچ لی، ۱۳۸۶)

یکی از قابلیت های مهم سازمانی که می تواند سازمانها را در جهت کسب دانش یاری نماید سرمایه اجتماعی است زیرا خلق دانش سازمانی و یادگیری سازمانی مستلزم تسهیم دانش است و پیش نیاز تسهیم دانش نیز وجود مولفه های سرمایه اجتماعی از قبیل، اعتماد، مشارکت و همکاری در بین اعضای سازمان است. یافته های تحقیقات نشان داده است که ایجاد اعتماد، و وجود حس همکاری و مشارکت در بین افراد ضمن تسهیل و ترغیب تسهیم دانش منجر به خلق دانش سازمانی می گردد. (خائف الهی و متقی، ۱۳۸۶)

تاثیر سرمایه اجتماعی در توسعه دانش سازمانی و یادگیری سازمانی، سازمانها را به سازمان دانش محور تبدیل می کند. با ایجاد سازمانها به سازمانهای دانش محوری توان مولفه های